

GÜNÜMÜZ İSRAİL DEVLET TERÖRİZMİNİN FİKRİ TEMELLERİ: **AVRAHAM STERN**

“

Stern, Yahudiler için özgürlüğe ve bağımsızlığa ulaşmakta çekirdek milli ideolojinin şiddet ve terörizmi kullanmak olduğunu öne süren ilk modern düşünürdür. 1942’de İngiliz polisleri tarafından öldürülmesine karşın fikirleri Yahudi nesillerini etkilemeye devam etmiştir.

”

Ömer Fuad Kahraman

*Araştırma Görevlisi,
Mustafa Kemal Üniversitesi*

1919 -48 yılları arasında Filistin topraklarında yaşayan birçok Yahudi, Balfour Deklarasyonu ile kendilerine Büyük Britanya tarafından vaadedilen siyasi sözlerin tutulacağını ve bunun da dolaylı olarak kendilerine bu topraklar üzerinde bir Yahudi devleti kurma hakkı tanıyacağı görüşündeydiler. Fakat, bazı Yahudiler bu bağımsızlığın siyasetin retorikle dolu ve yumuşak hareketlerine terk edilemeyecek kadar önemli olduğunu düşünüyorlardı. Filistin’de eğer bir bağımsız Yahudi devleti kurulacaksa, bunun ancak



Britanya’ya karşı etkin ve şiddet dolu faaliyetlerle gerçekleştirilebileceğine inanıyorlardı. Bu görüşe göre, İngilizleri Filistin’den çıkarmanın tek yolu onları güç kullanarak atmaktı. Yahudi devletine kavuşma imkânı ancak bu şekilde mümkün olabilecekti. Yahudi toplumunun birçoğunu temsil eden kurumsal liderlik anlayışına karşı gelen bu görüşün destekçileri, daha sonraları “ayrılıkçılar” olarak adlandırılacaklardı.

Bu silahlı örgütlenmelerden en keskin ve kararlı olanı Lehi örgütü olmuştur. Bu örgüt 1940’ta Avraham Stern tarafından kuruldu. Stern, 1919-1921 yılları arasında başarıya ulaşan İrlanda isyanından ve 19 yy. anarşist yazın birikiminden oldukça etkilenmiştir. 1930’lar-

da Stern, Yahudi milli terörizminin aslı ideolojisini geliştirmiştir. Bu sadece Lehi’ye değil, daha sonra gelecek diğer Yahudi terörist örgütlenmelere de bir altyapı sağlayacaktı. Stern, Yahudiler için özgürlüğe ve bağımsızlığa ulaşmakta çekirdek milli ideolojinin şiddet ve terörizmi kullanmak olduğunu öne süren ilk modern düşünürdür. 1942’de İngiliz polisleri tarafından öldürülmesine karşın, fikirleri Yahudi nesillerini etkilemeye devam etmiştir.

“

Lehi, Yahudilerin de kendilerini yönetme hakkına sahip olduklarını savunuyordu, fakat diğer birçok Yahudi örgütlenmelerden farklı olarak yöntem açısından silahlı direniş ve faaliyetleri öncelikli olarak değerlendirmekteydi.

”

Lehi, özgür bir Yahudi devletine ulaşmak amacındaydı. Bu amaç, Wilson Prensipleri çerçevesinde oluşan zamanın politik havasının self-determinasyon kararlarına dayanmaktaydı. Lehi, Yahudilerin de kendilerini yönetme hakkına sahip olduklarını savunuyordu, fakat diğer birçok Yahudi örgütlenmeler-

den farklı olarak yöntem açısından silahlı direniş ve faaliyetleri öncelikli olarak değerlendirmekteydi. Bu kapsamda, Lehi'nin faaliyetlerinin altında yatan aslı fikir temellerini, entelektüel kaynakları ve ideolojik dayanakları araştırmak ve bu başlıkların Lehi'nin faaliyetlerinde nasıl etkili olduklarını irdelemek İsrail devletinin kuruluş felsefesini anlamak açısından önemlidir.

Lehi'yle ilgili olarak yazılan makalelerin birçoğu örgütün şiddet eylemlerinin organizasyonlarına ve siyasi etkilerine odaklanmıştır. Bununla beraber Lehi salt siyasi eylemlerden oluşmamaktadır. Lehi'yi anlamak için öncelikle onun ideoloğu olan Stern'in biyografisini incelenerek onun düşüncelerinin entelektüel temelleri ve 'milli bağımsızlık için terörizm' adına ortaya attığı dini ve milli gerekçeler değerlendirilmelidir. Akabinde ise onun sahip olduğu entelektüel ve ideolojik prensiplere yönelik terörizm ve kendi üyelerini infaz gibi en çok tartışılan aktivitelerini nasıl etkilediği sorgulanmaktadır.

Avraham Stern'in Hayatı ve Olası Çıkarımlar

Stern, Polonya doğumlu bir Yahudi olmakla birlikte hayatı boyunca pek çok ülkede bulunmuş ve farklı ülke deneyimleri elde etme imkânına kavuşmuştur. Fakat hayatındaki önemli önceliklerden bir tanesi eğitim olan Stern, bu konuda kendisini geliştirmek amacı ile o dönemde Filistin'de yer alan Hebrew Üniversitesi'ne kayıt yaptırmıştır. Üniversite yılları bölgede 1929 yılında çıkan geniş çaplı Arap İsyanlarına tekabül etmektedir.

Bu isyan karşısında Britanya yönetimi tarafından illegal kabul edilen, Yahudilerce kurtuluş örgütü olarak anılan, daha sonraları İsrail Savunma Bakanlığı ve İsrail ordusuna dönüşecek olan ve sivillere yönelik terör faaliyetlerinde bulunmayı amaçları arasında gören Haganah'a katılmıştır. Bu katılımı Yahudi yerleşim yerlerini Arap saldırılarına karşı korumakla ilgili faaliyetlerde bulunmuş, gece nöbetleri tutmuş ve ilk kez silahlı bir örgütte bulunma tecrübesi edinmiştir.

Fakat asıl dönüm noktası, 1929 yılında gerçekleşen el Halil veya "Hebron Katliamı"dır. Bu olayda bir grup Arap, Harem-i Şerif'i ele geçireceği söylentisi üzerine bölgedeki Yahudilere saldırmış ve sonucunda 67 civarında kişi öldürülmüştür. Bu olayla, Filistin Mandasında Britanya liderliğinde Filistin Polis Gücü tarafından korunduklarını ve himaye edildiklerini düşünen Yahudiler, bu inançlarını kaybettiler. Bu şokla birlikte içlerinde Stern'in de bulunduğu bir kısım Yahudi tepkilerini radikalleştirmiştir. Aralarında Stern'in de bulunduğu Yahudi örgütlenmeler, bu tür benzeri saldırı ve tehditlerden kurtulmanın ve Yahudi bağımsızlığını kazanmanın tek yolunun bir Yahudi silahlı örgütünün, savunma ve saldırı yetilerine sahip olarak kurulması olduğunu inandılar.

Stern, takip eden yıllarda İtalya'ya edebiyat öğrenimini devam ettirmek için gitmiş ve orada anarşizm yazılarından ve ideolojisinden etkilenmiştir. Ayrıca, 19 yy. İtalyan özgürlük savaşçıları da kahraman olarak görmeye ve onlardan etki-

lenmeye başlamıştır. Stern'in edebiyata olan bu ilgisi ve buradan aldığı eğitimle ilerleyen yıllarda örgütte bu yönde hizmetler verdiği ve doktrin dolu şiirler, marşlar, konuşmalar hazırladığı bilinmektedir. Ayrıca Stern'in İtalya'da geçirdiği zamanların İtalyan faşizminin yükselişine rastlaması, onun romantik, irredentist ve şiddet içerikli milliyetçilik anlayışını anlamlandırmada önemli bir nokta olarak görülebilir.



II. Dünya Savaşı patlak verdiğinde, Irgun içinde görüş ayrılıkları oluştu. Bir taraf anti Yahudi kolonial bir güç olarak Britanya ile savaşa devam edilmesini gerektiğini savunurken, diğer taraf ise Britanya'nın Almanlara karşı savaştığı için desteklenmesini gerektiğini düşünüyordu.



İtalya'da öğrenim görürken Stern, milli askeri örgütlenme adı altında kurulan bir örgüte çağrılmış ve "milli duyguları akademik heveslerine galip gelerek" Filistin'e geri dönmüştür. Artık gayri resmi olarak örgütün ideolojik boyutunu üstlenmekteydi. Ardından, Haganah'tan ayrılarak kurulan başka bir silahlı sözde direniş örgütü Irgun için asker temin etmek adına Polonya'ya gönderildi. Askeri eğitimden ve personel temininden pek fazla anlamayan Stern, kısa sürede örgütün propaganda ve ideoloji aktarımına hizmet etmesi için iki gazete kurmakla görevlendirildi. Etkili olan gazeteleri, Alman işgali ve Rus baskısı altında kapandı

ve Stern Filistin'e dönmek zorunda kaldı. Ancak yine de burada, diğer örgüt liderleri ile birlikte 1939-40 yılları arasında yakalanarak hapis yatmaktan kurtulamadı.

II. Dünya Savaşı patlak verdiğinde, Irgun içinde görüş ayrılıkları oluştu. Bir taraf anti Yahudi kolonial bir güç olarak Britanya ile savaşa devam edilmesi gerektiğini savunurken, diğer taraf ise Britanya'nın Almanlara karşı savaştığı için desteklenmesi gerektiğini düşünüyordu. Irgun'un kahir ekseriyetteki üyeleri savaş boyunca tarafsız bir duruş sergilenmesi gerektiğini savunma yolunu seçerken Stern, tam aksini savunmaktaydı. Stern, I. Dünya Savaşı'nda İngilizlere karşı İrlandalıların gösterdiği başarıya güvenerek II. Dünya Savaşı'nda da sıranın kendilerine geldiğini düşünüyor ve bunu bir fırsat olarak değerlendirmek gerektiğine inanıyordu. 1940 senesinde Stern, Irgun ile bu görüş farklılıkları yüzünden ayrıldı ve Lehi'yi kurdu. Radikal Yahudi terör örgütü olarak tanımlanan Lehi, zaman zaman Stern Gang adıyla anılarak Kudüs'te Yahudilere yönelik bombalı saldırıları düzenlemekle suçlanıyordu.

“

Lehi'nin kurucusu Stern, Yahudiler için özgürlüğe ve bağımsızlığa ulaşmakta çekirdek milli ideolojinin şiddet ve terörizm olduğunu öne sürmüştür. Bu ideolojiyi Stern'in ideolojisi temelinde Yahudi Devrimci Milliyetçiliği olarak tanımlamak mümkündür.

”

Bulgular ve Elde Edilen Sonuçlar

Lehi'nin kurucusu Stern, 1919-21 yılları arasında başarıya kavuşan İrlanda isyanından ve 19 yy. People's Will Anarşistleri gibi anarşist yazın birikiminden etkilenerek Yahudi milli terörizminin aslı ideolojisini geliştirmiştir. Bu sadece Lehi'ye değil, daha sonra gelecek diğer Yahudi terörist örgütlenmelere de bir altyapı sağlayacaktır. Yahudiler için özgürlüğe ve bağımsızlığa ulaşmakta çekirdek milli ideolojinin şiddet ve terörizm olduğunu öne sürmüştür. Bu ideolojiyi Stern'in ideolojisi temelinde Yahudi Devrimci Milliyetçiliği olarak tanımlamak mümkündür. Polonya ve İtalya'da kökleri bulunan nasyonal sosyalist akımlardan ve irredentist ve romantik milliyetçilik söylemlerden etkilenen Stern, etkili bir gazeteci ve özellikle gençlerin takip ettiği coşkun hatip olarak Yahudi tarihinde yerini almıştır.

Stern'in sahip olduğu militarist görüş ve anarşist terörizm görüşleri Yahudi geleneğinin birleşiminden doğmuştur. İdeolojisinde etken olan kaynaklar içerisinde ayrıca Vladimir İlyiç Lenin Rusya'sının pratik kazanımlarının ve güçlenen siyasal pozisyonunun etkisi de vardır. Sosyal devrim taraftarı olan Stern, bu devrimin şiddetin yönem olarak görülmesiyle mümkün olduğunu iddia etmiş ve kurulacak yeni devletin bir ucunun sosyalizme diğer ucunun Yahudi ideolojisinden yer alan vaatlere dayanmasını istemiştir. Özellikle o dönemde Rusya'da gerçekleşen siyasi suikastlar Stern'i oldukça etkilemiş ve bu tarz suikastlar ile büyük değişiklikler gerçekleştir-

menin mümkün olduğuna inanmıştır.

“

Stern'in ideolojik platformu iki temel prensip yönünden kördür: Yahudi milliyeti idealizmi ve milli özgürlük ve bağımsızlık için silahlı mücadele.

”

Stern'in Mirası

Zamanla daha uzman kişileri yetiştiren Lehi kadroları ile Ortadoğu Britanya Bakanı Lord Moyne'ü öldürerek en büyük amaçlarından birine yaklaşmıştır. Kahire'de gerçekleşen bu suikast ile Filistin'deki Yahudilerin üzerinde uygulanan kısıtlamaların arkasındaki isim öldürülmüş, diğer taraftan Yahudi iş birlikçilere gözdağı verilmiş oldu. Almanya'nın Holokost gerçekleştirmesi üzerine üç Yahudi örgütlenme Haganah, Irgun ve Lehi beraber çalışarak saldırılarını İngiltere Manda İdaresi üzerinde yoğunlaştırmışlardır.

Stern'in ideolojik platformu iki temel prensip yönünden kördür: Yahudi milliyeti idealizmi ve milli özgürlük ve bağımsızlık için silahlı mücadele.

(1) Stern, Yahudileri eşsiz bir amaç için yaratılmış varlıklar olarak görmektedir. “Seçilmiş millet”ten bahsedene bu görüş radikal sağ eğilimi barındırmaktadır. Yahudilerin zulüm ve zorluk içinde sürgün hayatı yaşamaya mahkum edilmekten çok, cefa ve yokluk-yoksunluk içinde özgürlüğünü ve bağımsızlığını arayan bir millet olduğunu savunmaktadır.

(2) Silahlı mücadele Stern için öz-gürlüğü kazanmanın tek yoludur. Stern için bu hem bireysel başarının doruk noktası hem de dinsel millî bir görevdir. Bu mücadele, geçici değil, tamamen kalıcıdır. Silahlı mücadele Yahudiler için evrensel bir görevdir. Kim olurlarsa olsunlar, her Yahudi bir asker olması gerektiğini bilmelidir. Stern'e göre, silahlı mücadele diğer tüm anlamlandırmalardan ve var olma biçimlerinden daha önemlidir.

Bu iki bileşeniyle Stern'in fikirleri, Yahudi toplumu tarafından kabul edilmedi. Hem yeni personel temininde hem de insanların gözündeki meşruiyet kaybı nedeni ile Lehi, bu görüşleri sebebiyle sorunlar yaşamaktan kaçamadı. Örgüt, siyasi-sosyal girişimlerinin büyük çoğunluğunu bu problemi aşmak amacı ile değerlendirdi. Bunun için ise, Yahudi tarihine, dinine ve milli değerlerine dayalı bir propaganda mekanizması geliştiren oluşum, edebiyatı da amaçlarını gerçekleştirmede bir araç olarak kullandı.

Sonuç; Çıkarımlar ve Yorumlar

Örgüt, bir diğer büyük suikast olarak BM'nin Filistin arabulucusu Folke Bernadotte'yi 1948'de pusuya düşürüp öldürmüştür. Bu durum artık özgürlüğünü kazanmış İsrail'de hem iç hem de dış politikada hiç olumlu karşılanmamıştır. Araplara daha fazla toprak sağlayan bir teklifle geldiği için Yahudi egemenlik haklarını ihlal ettiği düşünülerek öldürülen arabulucunun yanı sıra "Yahudi yaşam tarzına ayak uyduramadığı" iddia edilen esnaf ve sanatkâr gibi halktan in-

sanlar da örgüt tarafından katledilmiştir.

“**Lehi'ye göre, yeni devlette kimlik Yahudi etnik temeline dayandırılmalı ve toprağa veya hukuki zemine oturtulan vatandaşlık ve kimlik formlarının kabulü reddedilmekteydi. Bu faaliyetlerin ve söylemlerin ardından Lehi oluşumu İsrail hükümeti tarafından yakın takibe alınmıştır. Böylelikle lider kadrosu ve üyeleri baskı altına alınmıştır. Yine de baskı altına alınan Lehi kadrolarının devlet kademelerinde yükselmesinden çekinilmiyordu. Hatta öyle ki Lehi'nin efsanevi lideri Yitzhak Shamir, 1983'te İsrail Başbakanı olarak seçilecekti.**

İsrail devleti kurulduktan sonra “ülke dışı düşmanlardan dikkatini ülke içi düşmanlara çeviren” Lehi, faaliyetlerini “Yahudi devletinin Yahudi karakter ve kimliğine zarar verecek tabakalarına” çevirmiştir. Lehi'ye göre, yeni devlette kimlik Yahudi etnik temeline dayandırılmalı ve toprağa veya hukuki zemine oturtulan vatandaşlık ve kimlik formlarının kabulü reddedilmekteydi. Bu faaliyetlerin ve söylemlerin ardından Lehi oluşumu İsrail hükümeti tarafından yakın takibe alınmıştır. Böylelikle lider kadrosu ve üyeleri baskı altına

alınmıştır. Yine de baskı altına alınan Lehi kadrolarının devlet kademelerinde yükselmesinden çekinilmiyordu. Hatta öyle ki Lehi'nin efsanevi lideri Yitzhak Shamir, 1983'te İsrail Başbakanı olarak seçilecekti.

Lehi liderlerinin tüm çabalarına rağmen, küçük bir örgütlenme olarak kaldı ve giderek marjinalleşmekten kendisini alamadı. Fakat Lehi, üyelik ve kapasite açısından küçük olmasına rağmen, İsrail siyasetinde önemli derecede etkisi olan bir oluşumdur.

Lehi, politik ve diplomatik çabalara, göç eylemlerine ve bina inşasına dayalı klasik Siyonizm'e alternatif oluşturamamıştır. Şiddet içeren eylemleri de Britanyalıları endişelendirmiş olmasına rağmen, Britanya'yı manda'sını terketmeye mecbur bırakamamıştır. Ancak diğer tüm örgütlerle birlikte hareket edildiğinde kayda değer bir mücadele ortaya konulduğu da açıktır. Lakin yine de Britanya'nın manda'yı asıl terk etme sebebi Lehi'nin askeri faaliyetleri değil, ülkede asayiş tedbirlerine ayrılan yüksek bütçeler olmuştur.

Stern'in önemi İngilizlere ve Araplara karşı silahlı saldırı düzenleyen Yahudi grupları ideolojik olarak eğitmede yatmaktadır. Birçok Yahudi Lehi'ye bireysel olarak üye olmamasına rağmen, bu örgütün ideolojik söylemlerinden etkilenmiş ve eylemlerini bu söylemler üzerinden yürütmüştür. Asıl endişelenilmesi gereken nokta, bu söylemlerin acı olaylara sebebiyet verdiği ve Filistin'de nefret tohumlarının oluşmasına yol açtığıdır. ■